

PARIISIN KOKOUKSESSA JAETTU TUTKIMUSMATERIAALI

Anderson, Kellie: Young people and alcohol, drugs and tobacco. WHO Regional Publications, European Series No. 66. Copenhagen: World Health Organization, Regional Office for Europe, 1995

Anderson, Peter: Evaluation and monitoring of action on alcohol. WHO Regional Publications, European Series No. 59. Copenhagen: World Health Organization, Regional Office for Europe, 1995

Edwards, Griffith (ed.): Alcohol policy and the public good: An international debate addiction 1995

Edwards, Griffith & al.: Alcohol policy and the public good. New York: Oxford Medical Publications, Oxford University Press, 1994

European Alcohol Action Plan. Alcohol, Drugs and Tobacco Unit. Lifestyles and Health Department. Copenhagen: World Health Organization, Regional Office for Europe, 1993

Hannibal, J. U. & van Iwaarden, M. J. & Gefou-Madianou, D. & Moskalewicz, J. & Ritson, B. & Rud, M. G.: Alcohol and the community. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe, 1995

Harkin, Anna-May & Anderson, Peter & Lehto, Juhani: Alcohol in Europe – a health perspective. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe, 1995

Heather, Nick: Treatment approaches to alcohol

problems. WHO Regional Publications, European Series No. 65. Copenhagen: World Health Organization, Regional Office for Europe, 1995

Holder, Harold D. & Edwards, Griffith (eds.): Alcohol and public policy: Evidence and issues. New York: Oxford Medical Publications, Oxford University Press, 1995

Lehto, Juhani: Approaches to alcohol control policy. WHO Regional Publications, European Series No. 60. Copenhagen: World Health Organization, Regional Office for Europe, 1995

Lehto, Juhani: The economics of alcohol policy. WHO Regional Publications, European Series No. 61. Copenhagen: World Health Organization, Regional Office for Europe, 1995

Montonen, Marjatta: Mass media and alcohol. WHO Regional Publications, European Series. Copenhagen: World Health Organization, Regional Office for Europe, 1996 (in print)

Ritson, Bruce: Community and municipal action on alcohol. WHO Regional Publications, European Series No. 63. Copenhagen: World Health Organization, Regional Office for Europe, 1995

Terminology for the European Conference on Health, Society and Alcohol. A glossary with equivalents in French, German and Russian. Copenhagen: World Health Organization, Regional Office for Europe, 1995.

ENGLANNIN HALLITUS: 3–4 PAUKKUA PÄIVÄSSÄ OK

Englannin hallitus on muuttanut alkoholin kulutusta koskevia suosituksiaan. Juokaa rauhassa vähän enemmän, ei se ole pahitteeksi, Englannin hallitus on viestinyt kansalaisille terveystieteiden yleiseksi ihmetykseksi ja kauhistukseksi. Englannin hallituksen mukaan miesten sopii nyt turvallisin

mielin nauttia 3–4 annosta alkoholia päivässä; annoshan on lasillinen olutta, pieni lasillinen viiniä tai yksi mitallinen teräviä. Naisille terveysministeri Stephen Dorrell on valmis juottamaan kaksi tai kolme annosta päivässä. Nyt jo kymmenisen vuotta on miespuolisia brittejä kehoitettu tyytymään

enintään 21 annokseen viikossa. Naisia on kehoitettu pysymään 14 annoksessa viikossa. Terveysministeri Dorrell väitti ”tuoreimman tieteellisen tutkimuksen” oikeuttavan rennompaan asenteeseen.

Dorrellin ilmoitus herätti tiedotusvälineissä ja tutkimuspiireissä raivokkaan vastare-

aktion. Mitä tämä nyt on? Yhtäältä hallituksen edustajat osallistuvat Maailman terveysjärjestön konferenssiin alkoholin kulutuksen vähentämiseksi, toisaalta hallitus vihjaa, ettei ole pahitteeksi juoda hie- man enemmän. Hallitus on myös käynyt kovaa ja menestyksellistä kampanjaa ratti-juoppoutta vastaan. Eivätkö uudet, rennomat suosituks- net nyt ole ristiriidassa tämän poli- tiikan kanssa, vaikei terveys- ministeri kehottanutkaan ke- tään ajamaan autoa juovus- päissä? Tiedotusvälineissä väännettiin vitsiä hallituksen uudesta toilauksesta, ja terve- yspiireissä juopottelua alettiin nimittää ”dorrelloinniksi”. Useimmat laatulehdet arveli- vat jälkien johtavan alkoholi- juomatehtaisiin. Alkoholijuo- mia tuottavat yritykset ovat täyttäneet anteliaasti konser- vatiivisen puolueen rahakir- suja. Vastineeksi ne ovat painostaneet pontevasti hallitusta suhtautumaan suopeammin al- koholin kulutukseen.

Tiedepiireissä päästeltiin kauhun huudahduksia. Yleen- sä niissä kiistettiin terveysmi- nisterin väitteet, joiden mu- kaan ”tuorein tieteellinen to- distusaineisto” olisi antanut aiheen suositusten höllentämi- seen. Lontoon yliopiston pro- fessori Michael Marmot, joka äskettäin toimi uuden terveyt- tä ja alkoholia käsittelevän tutki- muskomitean puheenjohtajana, tuomitsi ehdottomasti halli- tuksen kannan. Marmotin mu- kaan ”tuorein ja paras todistus- aineisto” osoittaa, että mahdol- linen terveyshyöty saadaan vain yhdestä lasillisesta päi- vässä. Enempi juominen ei hyödytä terveyttä tippaakaan, terveyshaittoja se sen sijaan li- sää.

Muutenkaan tutkijat eivät hyväksy hallituksen käyttämän ”turvallisen juomisen” käsitet- tä. On vain sellainen alkoholin nauttimisen taso, josta hyöty voi joillekin ihmisille olla suu- rempi kuin haitta. Mutta tätä tasoa on vaikea määritellä, ja siksi useimmat Euroopan maat ovat luopuneet tarkoista suosiu- tuksista. Kaikesta tästä asian- tuntijat ovat yksimielisiä.

Tutkijat kiistelevät siitä, onko pikkuruisesta ryyppäyk- sestä hyötyä kaikille ja, jos on, millä tasolla terveyshyöty voit- taa terveyshaitat. Ei ole myös- kään lopullisesti selvitetty, mi- ten vähäinenkin alkoholin käyttö liittyy ongelmajuomi- seen. Yhtä mieltä ollaan sen sijaan alkoholin aiheuttamista terveyshaitoista: alkoholi voi aiheuttaa korkeaa verenpai- netta, maksakirroosia ja eräitä syöpälajeja.

Mutta palauttaakamme mie- liin, mistä uusi into nähdä al- koholissa myös terveyshyötyä juontaa juurensa. Muun muas- sa Oxfordin syöväntutkimus- yksikön tutkija Richard Doll on tutkimustensa pohjalta voi- nut todeta, että etanoli vähentää fibrinogeenia veressä ja es- tää veritulppia. Lasillisella vii- niä tai olutta päivässä voisi ehkä vähentää joidenkin sydänsairauksien ja halvausten riskiä. Monet tutkijat jakavat Dollin käsityksen, toiset ovat yhä epäileviä. Väittely koskee varsinkin etanolin vaikutuksen voimakkuutta sydänsairauk- siin.

Englannin lääkäriliitto vaa- tii lisätutkimusta, ennen kuin se on valmis sanomaan mitään lopullista aiheesta. Kysymys yleisen alkoholin käytön ja on- gelmajuomisen suhteista on myös askarruttava. Michael Marmot puhuu ”väestöteorias-

ta”, johon kaikki tutkijat usko- vat mutta jonka hallitus on nähnyt hyväksi hylätä. Väestö- teorian mukaan alkoholin vää- rinkäyttäjien määrä kasvaa yleisen alkoholin käytön li- sääntymisen myötä. Tilastolli- set tutkimukset osoittavat kui- tenkin, että alkoholin käytön väheneminen ei vähennä on- gelmajuoppojen määrää.

Ainakaan englantilainen tutkimus ja ”tuore tieteellinen todistusaineisto” eivät siis anna aihetta suositusten muut- tamiseen. Terveyspiirit inttavat pikemminkin, että tuo halli- tuksen lisäämät neljäs, tai nai- silla kolmas, annos päivässä aiheuttaa jatkuvasti nautittuna vakavia terveysriskejä. Terve- yspiirit olisivat enintään voi- neet siunata viestin, jonka mu- kaan päivittäisen rajan noudat- taminen ei ole niin tärkeää, kunhan vain viikkokulutus py- syy 21 ja 14 annoksen rajoissa.

Tämä on täydellistä farssia, kommentoi hallituksen lau- suntoa professori Griffith Ed- wards, joka aikaisemmin työskenteli terveysministeriön konsulttina alkoholioasioissa. Professori Edwards sysättiin sittemmin syrjään, ja hänen til- lalleen tuli joukko virkamiehiä eri ministeriöistä. Tässä seka- laisessa joukossa vaikutti mm. liuta virkamiehiä, joilla on lä- heiset suhteet alkoholiteollis- suuteen. Juuri tämän liudan raportti oli Dorrellin ”tuorein tieteellinen todistusaineisto”. Asialla on siis ilmeisesti jäl- leen ollut saarivaltakunnan seitsemän suurimman alkoholi- lantuottajan aggressiivinen painostusryhmä eli Portmanin ryhmä. Sen johtaja John Rae oli kuitenkin hämmästynyt halli- tuksen viestistä ja tyytyväisenä arvioi sen menneen odotettua pitemmälle.

Englannilla ei ole kovin vakavia alkoholiongelmia moniin muihin Euroopan maihin verrattuna. Englanti on Euroopan alkoholin kulutuksessa vasta 17:s. Täällä käytetään alkoholia 7 litraa henkeä kohti vuodessa eli vähemmän kuin 2/3 ranskalaisten, tšekkien ja saksalaisten kulutuksesta.

Hallituksen viestiä pidettiin silti terveystieteissä vastuuttomana. Sillä 8 miljoonaa ihmistä käyttää jo liikaa alkoholia täälläkin. Joka neljäs sairaalaan joutunut britti on kärsinyt alkoholin aiheuttamista sairauksista. Vuodessa kuolee 40 000 ihmistä alkoholin aiheuttamiin sairauksiin. Vain ratti-

juoppous on vähentynyt: autoilijoille suunnatut kampanjat ja alkoholirajojen tiukentaminen ovat johtaneet kolarikuolemien ja loukkaantumisten huomattavaan vähenemiseen viime vuosina.

EEVA LENNON

JÄLKIMODERNIN YHTEISKUNNAN LUPAUS

Sulkunen on pannut ammattija aikuiskoulutukseen tarkoitettun oppikirjansa uuteen uskoon. Selvimmin uudistuminen näkyy kahdessa kohtaa. Siinä, missä seitsemän vuotta sitten oli sosiologisia selitysmalleja käsittelevässä luvussa pieni jakso merkityksen käsitteestä, on nyt luku ”Puhetapojen tutkimisesta”, ja sille on omistettu sivuja enemmän kuin kausaalisille ja funktionaalisille selityksille yhteensä. Ja kun edellisen version päätösjakso sisälsi kainon alaotsikon ”Jälkitemodernin yhteiskunta?”, on uuden painoksen viimeinen luku otsikoitu toteausti ”Modernista jälkitemoderniin yhteiskuntaan”.

Tällä välin se on siis tapahtunut. Olemme jättäneet hyvästit valistuksen uskollen yhteiskunnan rationaaliseen ohjaukseen ja hyväksyneet ajatuksen ennakoimattomasta tulevaisuudesta, hylänneet edistysuskon ja nöyrytyneet sen mahdollisuuden edessä, että jatkuvan vaurastumisen käyrä voi kääntyä laskuun tai pirstoutua katkoviivoiksi ympäri

koordinaatistoa. Samalla olemme luopuneet uskosta yksilön vapauden ja kansalaisten tasa-arvon oppien yleispätevyyteen ja hyväksyneet kulttuurien kirjavuuden keskuudessamme. Olemme siirtyneet massayhteiskuntaan, jossa luokkapohjaiset identiteetit ovat hajonneet ja jokainen voi vapaasti valita, mitä kanavaa katsoo. Jos minäkuva jostain vielä löytyy, sen perustana ei enää ole työ vaan kulutus. Kulttuuri – eli symboliset erot, joiden tutkimisesta ”puhetapojen” ruotimisessa on kyse – on kulutusyhteiskunnan alati muuttuvan ”rakenteen” perusta. Mutta kun massat kuluttavat, kuluvat myös luonnonvarat. Jälkitemoderni yhteiskunta on myös riskien yhteiskunta. Siinä, missä modernin yhteiskunnan joukkoliikkeet väänsivät kättä kakun jaosta, ei jälkitemodernin yhteiskunnan politiikka perustu joukkoliikkeisiin, sillä riskit leijuvat jokaisen yllä, säätyyn ja puhetapaan katsomatta.

Kriittisestä diskurssianalyysistä kirjoittaessaan Sulkunen puhuu modaliteeteista, niistä

varmuuden asteista, joilla asiantilat teksteissä todetaan. Niissä näkyy tekstin lähettäjän ja vastaanottajan välinen valtasuhde. ”Esimerkiksi sanomalehden pääkirjoitus saattaa epäoimättä todeta, että palokansajärjestöjen vaatimat veronalennukset johtavat korkojen nousuun ja inflaatioon.” Samalla tavalla Sulkunen käyttää oppikirjan kirjoittajan valtaa ja kirjoittaa passiivissa ja epäoimättä. Kirja päättyy virkkeeseen, jossa ainut epävarmuus koskee jälkitemodernin yhteiskunnan piirteitä, ei sen tosiasiallisuutta: ”Totalitaariset liikkeet kuten fasismi ja stalinismi ovat ehkä olleet pikemminkin modernin kuin jälkitemodernin yhteiskunnan ilmiöitä.” Mikä on oppikirjaan kirjoitettu, sen täytyy olla totta.

Kirja on mielenkiintoinen yhdistelmä uusimpien teoreettisten virtausten esittelyä ja eräänlaista kaupunkilaisjärjen sosiologiaa, ”sosiologiaa keskiasteelle”, käsitteistöä, jota akateeminen eliitti ei nykyään käytä. Epävirallisista ja virallisista normeista, yhdenmukai-